

Мінкульт вніс Запорозькі тулумбаси до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України

13.7.2026 - | Ministerstvo kultury ta informpolityky

«Запорозькі тулумбаси — традиція виготовлення, навчання та гри на великих казаноподібних козацьких барабанах» внесені до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України. Відповідний наказ видало Міністерство культури України.

Традиція виготовлення та гри на запорозьких тулумбасах є живою практикою Запорізького краю, що поєднує виконавське мистецтво, традиційну музику, ремесло, усну передачу знань і військово-церемоніальні функції. У громаді побутують назви «Запорозькі тулумбаси», «козацькі тулумбаси», «грати на тулумбасах», «тулумбасити».

Тулумбаси — це великі казаноподібні козацькі барабани з металевим або дерев'яним корпусом і натуральною мембраною. Їх виготовлення охоплює добір матеріалів, роботу з деревом і металом, створення мембран і калатал, оздоблення, ремонт та догляд за інструментом. Гра передбачає використання ритмічних формул, різних технік звуковидобування, ансамблеве музикування та публічне виконання.

Тулумбаси виконували сигнальні, військово-організаційні та церемоніальні функції: скликали громаду, супроводжували козацькі ради, урочистості, військові й святкові події. Їхнє звучання символізує силу, єдність, гідність і зв'язок із козацькою спадщиною.

Традиція активно практикується у Запоріжжі через школу гри на тулумбасах, майстер-класи, публічні виступи, освітні та музейні ініціативи, зокрема навколо Музею історії музичних інструментів «Барабанза». Передача знань відбувається через безпосереднє навчання, слухове наслідування та спільну практику.

Традиція має важливе значення для локальної ідентичності Запоріжжя, культурної стійкості прифронтової громади та передачі козацької звукової спадщини молодшим поколінням. В умовах російсько-української війни тулумбаси стали символом спадкоємності, єдності та зв'язку між традицією Війська Запорозького і сучасним досвідом захисту України.

<https://mincult.gov.ua/news/minkult-vnis-zaporozki-tulumbasy-do-nacziionalnogo-pereliku-nematerialnoyi-kulturnoyi-spadshhyny-ukrayiny>